Ч. 266. Вторoк 27 падолиста (10 грудня) 1901. Рік XI.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 12.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане і за зложенем оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в агенциї дневників пасаж Гавсмана ч. 9 і в ц. к. Старостах на провінциї:
на цілий рік К. 4·80
на пів року „ 2·40
на чверть року „ 1·20
місячно . . „ —·40
Поодиноке число 2 с.

З почтовою пересилкою:
на цілий рік К. 10·80
на пів року „ 5·40
на чверть року „ 2·70
місячно . . „ —·90
Поодиноке число 6 с.

Вісти політичні.

(З комісий і клюбів. — З Кола польского. — Вісти з полудневої Африки.)

Комісия буджетова покінчила наради над розділом буджету почт і телеґрафів. В дискусиї предложив пан Міністер скарбу, щоби при помочи відповідної зміни або доповненя буджетового закона на рік 1902, дозволено правительству ужити суму до 800.000 корон із сподіваної надвижки касової за рік 1901, на заспокоєнє найпильнійших потреб телефонічної сїти. Відповідаючи тому предложеню міністра внесенє, поставлене пос. Бернрайтером, буджетова комісия ухвалила. З черги прийшов під наради розділ буджету о тютюневім монополи. Посол Козловский заявив, що єсть так само противником обструкциї, як і сустему скорого ухвалюваня буджету. Бесїдник узнає поступи на поли тютюневого заряду, обговорює дальше на основі статистичних дат розвиток галицкої продукциї тютюну, і ставить резолюцию, котра домагає ся від правительства інтензивної підпори управи тютюну в Галичині. Відтак питає посол Козловский директора тютюневого заряду, чи можливо піднести ціни деяких родів папіросів і циґар, а в заміну за те знизити податок від соли і знести льотерию. Очевидно не мало би то стати ся з діймаючою шкодою для консументів. На тім наради перервано і засїданє закрито.

Про послїдне засїданє польского Кола доносять з Відня: На початку засїданя завідомив председатель о складках на костел сьв. Єлисавети у Львові і о телеґрамі консуля з Торуня, що кількох Русинів, обманених своїм німецким роботодавцем, сидить там в крайній нужді. Зроблено складку і відослано телеґрафічно до Торуня з порученєм, аби пошкодовані удали ся до австрийского консуля для улекшеня їм повороту. — При нагоді дискусиї над буджетом ухвалило Коло висказати міністрови дрови Пєнтаковн повне довірє і щире а вдячне признанє за ревні стараня о жизненні інтереси краю. Ухвалено голосувати за буджетовою провізориєю, а на бесїдника визначено пос. Войт. Дідушицкого. Під наради прийшов відтак буджет міністерства судівництва. П. Ґізовский представляє шкідні наслідки покликуваня галицких апеляцийних радників до найвисшого трибуналу, замість утвореня посад. П. Добошиньский пригадує ухвали соймові в справі помноженя окружних і повітових судів в Галичині і підпирає свої висказн статистичними датами. П. Стажиньский домагає ся, аби львівский суд апеляцийний був обсаджений більшим числом радників. П. Поповский підпирає попередних бесїдників в справі оплат від доручень і що-до евіденцийних ґеометрів. П. Рошковский пригадує справу будови суду в Дрогобичи. Промавляли ще в тих самих справах пос. Данеляк, Дідушицкий і Бомба і о годині 7 вечером замкнув председатель засїданє і заповів слїдуюче на нині рано.

В справі полудново-африканьскої війни доносить французка часопись Petit bleu: Супротив фальшивих поголосок о мнимих мирних переговорах між Анґлією і Бурами, можемо донести на основі цїлком певних вістий, що ні зі сторони Бурів не зроблено ніяких мирових предложень Анґлії і в Европі не веде ніяких переговорів ані Кріґер або відпоручники Бурів і Лейдс ані ніхто инший. Так само й в Африці не розпочали цїлком бурскі ґенерали або члени правительств бурских републик ніяких переговорів. Натомість президент Кріґер готов кождої хвилї предложені єму услівя мира розслїдити, а очевидна річ, що хоч до рішеня могло би прийти лише за спільним порозумінєм Кріґера і представителїв Бурів в Европі з одної сторони, а з провідниками Бурів на поли війни з другої. — Standard доносить з Преториї з дня 5 с. м.: Всї познаки вказують на то, що Бури починають знов розвивати енерґічну діяльність. В Оранії виступають тепер численні віддїли, на котрих чолї, як здаєть ся, стоїть Девет.

Новинки.

Львів дня 9 го грудня 1901.

— **Є. Е. п. Намістник** гр. Лев Пініньский виїхав на чотири дні до Відня, де в тім часї буде обговорювати ся справа скликаня сойміів.

— **Відслонене памятника** польского поета Корн. Уєйского відбуло ся вчера в полудне у Львові при великаньскім здвизї народа. Відслоненя довер-

11)

Дещо про тютюн і куренє.

(Культурно-історична розвідка з увзглядненєм ґіґієни.)

Написав К. Вербин.

(Конець).*)

Можна би ще богато написати о тім, яку ролю відограв тютюн в поезиї, в приповідках та приказках (анеґдотах), в повірках а навіть в обрядах весїльних і похоронних; ми згадаємо про то лиш коротенько.

У нас звістна загально пісня, в котрій сьпіває ся про Сагайдачного, що „проміняв жінку за тютюн і люльку“, а так само звістна досить і приповідка про того Русина, „що нічого ся не журить, лиш сідає під хату і люльку курить“. — Або й тота приказка: Татуню, татуню, вставайте, бо у сусїда вже молотять! — каже син до батька, пробудившись досьвіта від якогось лопаня, подібного, як би хтось бив цїпом. А батько єму на то: Та то я, синоньку, люльку курю. — А син розсерджений відповідає: Дідько з вас так курить!

*) У фейлєтонї ч. 4 в другім уступі з початку лишили ся при обчисленю гектарів на морґи хибні числа: має бути: 1254 гектарів = 2194 морґів, а 815 гектарів = 1426 морґів рахуючи гектар = морґ і три чверти.

У Іспанців єсть приповідка: „Хто не пє і не курить, того чорт инакше дурить“. — А італїяньска приповідка каже:

Baco, tabaco e venere
Le c'e tre cose tenere
Che manda l'uomo in cenere.

(Поцїлунок, тютюн і Венера, то три делїкатні річи, що передають чоловіка в попіл — кажуть єму гризти землю).

Про Вальтера Ралї, про котрого була вже попереду згадка, приказують, як він одного разу доказав анґлїйскій королевій, кілько важить дим з тютюну. — Ви курите, Ралї? — спитала єго одного разу королева Єлисавета. — Чи ви вже відкрили, кілько важить дим? — А вжеж, моя королено. — Як же ви того дійшли? — Замість відповіди, виймив Ралї глиняну люльку і трохи тютюну. Казав собі опісля принести вагу, відважив тютюн і наложив собі люльку. На питанє Єлисавети, що він тепер зробить, відповів він, що в очах королевої поставить доказ, кілько важить дим. — Я цікава на то, — сказала королева. — Ралї викурив опісля спокійно люльку і зважив відтак попіл та віднявши вагу попелу від ваги тютюну, та сказав, що надвижка на вазі тютюну єсть вагою диму з тогож тютюну.

Про повірку у Турків, звідки взяв ся тютюн, була вже попереду згадка. У жителїв острова сьв. Вінкентия єсть повірка, що тютюн, то листє того дерева в раю, з котрого Господь Бог заказав Адамови і Еві їсти овочі. Длятого то мабуть ще й нині називають тютюн сьвятим зїлєм (herva santa). Абесиньскі сьвященики знов кажуть, що тютюн, то зїлє, котре виросло на гробі найбільшого єретика Арія.

На острові Зеляндия єсть звичай, що молодий мужчина, котрий хоче женити ся, іде до дому тої дівчини, котру хоче засватати, і стає коло дверий та питає, чи позвалять єму закурити люльку; коли єму скажуть, що може, то се знак для него, що може сватів посилати.

Після повірки Індиян, сам „великий дух“, по довголїтній війні племени Віннібаґос з Сіюксами, помирив їх, давши начальникам обох племен дуже штучно зроблену люльку, виложену дорогими каменями і наложену милопахучим зїлєм, та наказав їм за кождий раз, коли будуть радити над чимсь дуже важним, або вести які переговори, курити з тої люльки. З того пішов „калюмет“ або „люлька мира“. Декотрі племена індиянскі, а так само і простий нарід в Ірляндиї, та й Остяки, дають своїм мерцям до гробу тютюн і люльку. Се нагадує нам і наш, хоч вже дуже рідкий звичай, що мерцям давано до гробу табаку. Бували случаї, що по відкопаню гробу знаходжено в домовині табатєрку з табакою.

По сім всім, придивім ся тепер, яке має значінє для здоровля чоловіка куренє тютюну і заживанє табаки, і чи можна, чи не треба курити та заживати табаку. Щоби се добре зрозуміти, треба насамперед знати, які свойства має тютюн, як він дїлає на орґанізм чоловіка, і які викликує в нїм наслїдки.

Тютюн, після того, чи єго куримо, чи заживаємо яко табаку, впливає насамперед на знаряди смаку і нюху, дальше на знаряди

ншв президент міста др. Малаховский відповідною промовою, почім промавляв ще поет п. Россовский і академик Мончевский. Памятник стоїть перед міщаньским касином при ул. Академічній.

— З розпуки. У одного різника в Гарлемі в Голяндії служив через 23 літ за діловодця якийсь Гендрік Кляйненборг. В послідних часах не міг якось майстер погодити ся зі своїм діловодцем і відправив его. Був то тяжкий удар для того чоловіка, що мусїв виживити десятеро дітий, і він пішов на другий день до майстра та просив ся, щоби той его знову приймив. Майстер не хотів того зробити, а відправленого взяла така злість, а рівночасно і розпука, що він вхопив за сїкач і відтяв собі на ковбанї руку. Закликано зараз поліцію і лікаря, котрий нещасливому завинув руку і казав відвезти его до шпиталю. Нема надії, щоби він подужав, а хоч би й подужав, то лишить ся калїкою на цїле житє.

— Горіючий ваґон. Дня 1-го грудня о 5-ій годині рано заїхав на стацию в Роґізні, ланцутского повіта, поїзд з горіючим возом, в котрім було наладоване деревляне вугле ваги 11.270 кільоґрамів. По задержаню поїзду відчіплено той віз і відставлено на вільні шини, щоби там гасити вугле. При помочи кільканайцяти людий і одної сикавки стацийної та сикавки паровоі машини від тогож поїзду, при заеднім зливаню водою і скиданем з воза горіючого вугле, не можна було угасити огню, бо цїлий набр горів знїд споду. До того ще був в тім часї сильний вітер, котрий щораз лїпше роздував огонь. До півтора години обняв огонь весь набір і годї було приступити до воза з причини великої спеки. Внаслїдок того згоріла більша часть набору і цїлий віз; остались лиш зелїзні части з него. — Причина огню незвістна.

— Труючі ковбаски. Зі Станиславова доносять до тутешних дневників: В Дубівцях, у начальника тамошної стациї зелїзничої, по спожитю ковбасок т. зв. німецких, цїла родина занедужала, а одна дитина на другий день, мимо успішної помочи лїкарскої, померла, серед підозріних обявів отроєня. Власти зарядили строге слїдство.

— З тов. ім. Котляревского. Виділ товариства подає отсї важнїйші свої ухвали: Справа з шкіцом будучого руско-українського театру вже майже порішена. Виготовленя шкіцу підняв ся п. Ярослав Стефанович, технік з Ґрацу. Тимчасом ухвалено на засїданю виділу виготовити картки з видом будучого руско-українського театру, а виданем тих карток заняла ся осібна вибрана виділом комісия, котрій уділено на початок кредиту в квоті 40 корон. Ухвалено дальше запросити листовно пп. проф. Грушевского, проф. Колесу, проф. Дністряньского, п. Копача, п. Кобриньску і п. Людкевича, щоби зволили ласкаво дати один відчит на дохід нашого Товариства. — Констатуючи факт, що наше товариство числить понад 360 членів а вклади членьскі (за сей рік) виносять лише 230 кор., звертаємо ся до всїх тих членів, що залягають з вкладками, з просьбою а радше з упімненем, щоби як найскорше поплатили. Се вельми прикра обставина, що аж в часописи мусимо домагати ся сего. Вкладка так мала, лише 2 кор. на рік, а мимо того деякі відтягають ся від сего обовязку. — Дальше звертаємо ся до всїх Вп. Родимців з зазивом, щоби розкуплювали цеголки на будову руско-українського театру, бо речинець дозволу збираня складок кінчить ся в марти. — Всї аматорскі кружки, які де є, взиваємо, щоби яко такі вписали ся до нашого товариства і творили філії товариства ім. Котляревского. Є се дуже важне так для розвою нашої штуки драматичної взагалї, як і для розвою нашого товариства.

— Злочинця, що хотів убити п. Відацку, о чім ми вже доносили, зловлено онодги в Кракові. Поліция краківска довідала ся, що до якогось Зелїньского при ул. Раковецкій ч. 13 приїхав зі Львова якийсь мужчина, котрого черти лиця годять ся зовсїм з описом того чоловіка, що хотів у Львові убити п. Відацку. В ночи о пів до 1 год. арештовано того мужчину і відставлено до арешту. В суботу розпочало ся его переслухуванє. Він виглядає з лиця зовсім так, як его описала львівска поліция, має около 35 літ, худощавий середного росту, дзьобатий в баранковім пальтотї, в цилїндрі і з чорним заростом, очевидно сьвіжо підстриженим. Арештований випирає ся всякої вини і каже, що став ся жертвою якоїсь ошибки. Він каже, що називає ся Віктор Вульчак а не Віктор Кароль Вульчак, за котрим поліция шукає. Віктор Вульчак відповідає зухвало, каже, що торік мешкав через довший час у Відацкої, з котрою мав процес о обиду чести і засуджений був на грошеву кару. О побитю Відацкої довідав ся аж з ґазет. На его думку Відацка єсть сильною женщиною і викинула би легко за двері такого мужчину як він. Він приїхав до Кракова до Зелїньского по то, щоби той вистарав ся єму о місце при зелїзници. Вульчак був давнїйше при зелїзници, але покинув ту службу діставши лїпшу при львівскім маґістраті.

— Нещаслива пригода. З Тернополя доносять нам: В ломах каміня Давида Ґельґарта в Кипячцї засипала земля дня 5 с. м. двох робітників, з котрих один Василь Мацьків згинув на місци, а другий, Олекса Шимків лиш дуже тяжко покалїчений. В справі сїй веде ся слїдство.

— Самоубийство. З Перемишля доносять: Дня 5 с. м. около 8 год. вечером хотів відобрати собі житє вистрілом з револьверу Бронислав Кавалець, син кондуктора зелїзничого. Тяжко раненого відставлено до шпиталю. Причиною наміреного самоубийства була знеохота до житя.

— Випала з ваґона. Дня 4. грудня с. р. випала з поїзду, їдучи з Долини до Болехова, дівчина Емілія Бобек, служниця в Долинї, й забила ся на місци. Причиною сеї нещасливої пригоди було недобре замкнене дверцїв від ваґона.

— Церковні напіви і мельодиї церковні, які через довгі лїта збирав і уложив п. Іґнатий Полотнюк в гарну цїлість, друкують ся тепер в Перемишли в друкарни Джулиньского. Доси вже виготовлено 5 аркушів, а буде ще около 15 арк. Здавало ся, що цїла робота буде на жовтень с. р. готова, але показали ся трудности, через котрі мусїв друк протягнути ся. За те робота прекрасна, а уклад так старанний, що через ту книжку незвичайно скоро і красно розвине ся церковний сьпів, чого лиш може Русь собі бажати. Адреса для маючих охоту купити книжку: Іґн. Полотнюк, Станїславів, ул. Собіского ч. 50.

травленя і диханя, а наконець на нерви, котрі зразу розрушує а відтак запоморочує, а то внаслідок діланя на них **нікотини**, творива, яке знаходить ся в більшій або меншій скількости в кождім тютюнї, і єсть само про себе сильною отруєю. Крім нікотини знаходять ся в тютюнї в малій скількости ще й инші отруї, як піридина, піколїна і т. п. В найбільшій скількости знаходить ся нікотина і она ділає найсильнїйше. Від неї звужає ся зїниця; вже в дуже маленькій скількости викликує она блювоту, заворот голови, дрожанє ніг і рук, корчі та велике запаморочене. При довшім уживаню в маленькій скількости чоловік привикає до сеї отруї. Нікотина знаходить ся у всїляких родах тютюну у всїлякій скількости; простий тютюн має 7 до 8, а найлїпший гаваньский до 2 процент нікотини. Часть троячих творив в тютюнї виходить з него при прилагоджуваню листя за помочию причину (байци) або кисненя. Ґіґієна або наука о здоровлю не противить ся тому, коли старші, дорослі особи курять в міру; але инша річ коли курять молоді, діти. За вчасне куренє спиняє ріст і стаєсь одною із найперших та найсильнїйших причин пізнїйшого ослабленя нервів. Найбільше шкодить тютюн через то, що курцї разом зі слиною поликають і сок з тютюну, а то стає опісля причиною нежиту (катару) жолудка, так само як знов дим стаєсь причиною катару в проводах віддихових. Длятого то люди, котрі курять, скоро занедужають на жолудок або дістануть якогось кашлю, повинні зараз здержати ся від куреня або бодай значно его зменшити.

Надмірне куренє може викликати всїлякі хоробливі прояви або т. зв. хронїчне затроєнє нікотиною. Курцї дістають тогди частого битя серця, або серце бє ся неправильно, чоловік не може спати, тратить силу в мязах, може легко дістати пораженя або й ослїпнути.

В найновійших часах богато учених займало ся розслїдами о скілько і через що імено куренє стаєсь шкідливим, але справа ся ще й доси не єсть зовсім вияснена; одні суть того погляду, що тютюн шкодить найгірше через нікотину, а другі кажуть, що нікотина не тілько єсть шкідлива, як ті творива, що витворюють ся при куреню тютюну. Професор др. Герольд в Галле, котрий більше як десять літ займав ся виключно розслїдами куреня тютюну, каже, що куренє сталось в теперішних часах так само небезпечним для людий як алькоголїзм, бо викликує нікотинову хоробу. Більша часть курців не має і понятя, що то за хороба і як она проявляє ся, бо єї трудно вислїдити, а то тим труднїйше, що єї прояви виступають рівночасно з проявами ще й инших недуг. Хороба нікотинова представляє ся яко затроєнє, котре змущує тїло, а особливо жолудок і серце, привикати до нікотини, а то знов вимагає більшого зужиткованя жизненної сили. Характеристикою для чоловіка, нездужаючого на хоробу нікотинову єсть пристрасть, з якою єму забагає ся куреня, і упертість в тім, щоби лиш такий тютюн мати, до котрого его як-раз найбільше тягне, значить ся, котрий его нерви так подражнює, як они вже до того привикли. Кождий курець може сам на собі зробити то спостереженє, що єму лиш той тютюн або лиш то циґаро смакує, котре він в тій самій якости може як найдовше курити. Коли хтось навикне до якогось рода тютюну, значить ся, затроїть ся нікотиною з него, то не може вже курити иншого, ані слабшого ані міцнїйшого, бо в однім і другім случаю чує якусь неприємність, зовсїм так само, як той піяк, котрого орґанїзм навик н. пр. до горівки, а котрому вже анї вино анї пиво не буде так смакувати як горівка. Коли би з тютюну вибрати всю нікотину, то курець не мав би з него ніякої приємности, бо єму би здавало ся, що він курить лиш траву; а на відворот, коли би в его тютюнї збільшити нікотину н. пр. аж в десятеро, то настало би хвилеве затроєнє. То видимо й в практицї. Курцї що навикли до папіросів можуть таки добре розхорувати ся по викуреню циґара віржінія, а на відворот, тих що курять віржінія, не засмокоїть хоч би й десять папіросів викурених раз по раз. Єсть то прояв хронїчного затроєня нікотиною.

Як же ділає нікотина? Она розбуджує діяльність нервів і на людий палкої вдачі робить длятого приятне, успокоююче враженє; їх палкість знаходить собі ніби пільгу в сильнїйшім подразненю нервів нікотиною. Люди потяжкі, флеґматичні, стають ніби живійші від подразненя нікотиною. В однім і другім случаю люди через подразненє нервів стають спосібнїйші до духової роботи і се нам поясняє, длячого ті, що мусять працювати головою, працюють скорше і лїпше тогди, коли собі закурять. Що опісля настає тим більше ослабленє нервів, се инше дїло.

Після погляду инших учених причиною затроєня тютюном єсть не так сама нікотина як радше всїлякі инші отруї, які роблять при куреню тютюну, коли не вповні і не зовсїм свобідно згарає. Розбірка диму з тютюну показала, що в нїм єсть лиш дуже мала скількість нікотини, а в димі з тютюнового листя, котре зовсїм згоріло, нікотини не було таки зовсїм. Виходило би з того, що сам дим тютюновий зі взгляду на нікотину не був би шкідливий. Инше діло, коли тютюн горить в люльцї. Там тогди робить ся т. зв. суха дестиляция і витворюють ся всїлякі олїї і троячі творива, котрі разом з нікотиною дістають ся до рота, скоро хтось дим з люльки тягне сильно в себе; коли тягне поволи, то они лишають ся в люльцї і в цибусї. Ще більше творять ся они в циґарі, в котрім дим переходить помежи листки і там остудує ся та лишає між ними ті троячі творива, котрі разом зі слиною роблять рід соку, котрий курець що хвиля язиком злизує.

ТЕЛЕҐРАМИ.

Віденъ 9 грудня. Є. В. Цісар виїхав вчера пополудни на лови до Редмер в Стирії. Монарх верне до Відня в середу.

Софія 9 грудня. Часописи доносять, що визначного Македонця Ставрова, званого Галія, котрий хоч був підозрілий о співучасть в убитю Стамболова, а однако свобідно проживав в Софії, арештувала передвчера нагле поліция. Причина арештованя незвістна.

Вашинґтон 9 грудня. В палаті послів поставило правительство внесене, аби ухвалити для вдови по президенті Мек Кінлію річну пенсию в висоті 5000 долярів.

Константинополь 9 грудня. Від 10 днів не появив ся тут ні один новий случай джуми.

Відень 9 грудня. В суботу відбула ся кількогодинна рада міністрів під проводом президента міністрів дра Кербера. Відтак приймив Цісар дра Кербера на авдиенциї.

Надіслане.

— **(Віденьске товариство огрійниці і добродійности).** З року на рік стає наплив глядаючих помочи в часі зимових місяців до огрійниці, де одержують теплу страву і притулок чим раз більшим, так, що віденьске товариство огрійниці і добродійности лише з найбільшим напруженем може виповнити всі вимоги. Щоби отже підперти гуманітарне стремлене того товариства, уділило єму ц. к. міністерство скарбу дозволу на устроєне льотериї з льосами на 1 К, котра обіймає 2300 виграних і головну виграну в квоті 40.000 К. з котрої тягненє відбуде ся дня 16 січня 1902.

КОБЗАР. Вибір творів Тараса Шевченка для ужитку молодїжи. Цїна 1 зр. 20 кр. Під таким заголовком видало руске Товариство педаґоґічне книжку, котрої брак вже від давна відчував ся, а котрою можуть користувати ся не лиш молодїж шкільна, але всї, котрі хотять познакомити ся з житем і творами нашого найпершого поета. Крім обширної житєписи і погляду на літературну діяльність Т. Шевченка, котрий то вступ займає 78 сторін, додані ще до поодиноких поезий многі пояснення в нотках, котрі богато причиняють ся до зрозуміня поезий, їх краси і духа. Книжку сю можна дістати в рускім Товаристві педаґоґічнім у Львові, ул. Чарнецкого, ч. 26.

— **„З живого і мертвого“** новелї Евгена Мандиченского, дістати можна в руских книгарнях і у автора: площа Академична ч. 4 II. поверх, по цїнї 1 Кор. за брошур. і 1 К 30 с. за оправлену книжочку.

— **„Краєвий Союз кредитовий“** видав для руских товариств кредитових потрібні друки і продає їх по отсих цїнах:

1.	Книга довжників	аркуш	по	10 сот.
2.	Замкненя місячні	2 аркуші	„	5 „
3.	Інвентар довжників	аркуш	„	5 „
4.	„ вкладників	„	„	5 „
5.	„ удїлів	„	„	5 „
6.	Книга головна	„	„	10 „
7.	„ ліквідацийна	„	„	10 „
8.	„ вкладок щадничих	„	„	10 „
9.	„ удїлів членьских	„	„	10 „
10.	Реєстр членів	„	„	10 „

Купувати і замовляти належить в „Краєвім Союзї кредитовім“ у Львові, Ринок ч. 10 I. поверх.

Виходить з того, що найменше шкідливими суть папіроси, бо тютюн в них ще найліпше згарає ся, але розуміє ся лиш в тім случаю, коли рівночасно горить і паперець, а відтак ще й тогди, коли курець не держить папірос безпосередно в устах і так, щоби аж тютюн діставав ся єму до рота і папірос розмакав в губах, отже коли курить папіроси або з цигарниці або з т. зв. муніштиком. Виходить з того дальше й то, що ми вже попереду згадували, а іменно, папір циґаретовий єсть лиш тогди добрий, коли бібуластий а не ґумований, бо тогди горенє відбуває ся вповні і паперець згарає рівночасно з тютюном. Шкідливійшою вже єсть люлька а найшкідливійшими циґара. Длятого, коли вже хтось конче хоче курити циґара, то нехай бодай курить з цигарниці.

Але дим з тютюну може ще й під иншим взглядом бути шкідливим. Кождий дим має в собі малесенькі частинки вугля або т. зв. саджу. Та саджа осідає всюди де лиш має приступ на тонесеньких і делікатних плївочках і дразнить їх, а тим способом викликує рід запаленя. З тої причини стає ся дим тютюновий шкідливим для проводів віддихових а так само і для очий. Люди, що посидїли довший час в димі, хоч би то були й курцї, чують що їх очи печуть. Неоден вже набавив ся з куреня запаленя очий або катару очного, але мало хто з таких здогадав ся правдивої причини того, лиш шукав єї зовсїм деинде.

Але найнебезпечнійшим може бути куренє папіросів а особливо циґар ось через що: Берлиньский лікар др. Отто Рінґк звернув увагу на то, що дуже богато людий, котрі курять циґара западають на туберкули гортанки. Давнїйше, коли курено лиш люльку, западало на ту недугу далеко менше людий. Причиною, що ся недуга проявляє ся у мужчин далеко більше, єсть після него то, що курцї просто заражують ся циґарами; в міру того як розширило ся куренє циґар розширили ся і сухоти. Причина після дра Рінґка єсть та, що до робленя циґар яко до легкої роботи наймає ся богато людий хорих на туберкули (сухоти) людий. Від них то дістає ся заразник туберкулїчний або до пороху у фабриках, з котрим входить і до циґар або безпосередно через то, що робітники і робітницї дуже часто при завиваню циґар слинять листки. То ті бідні людиска роблять нераз циґара аж до послідної хвилї, коли їх смерть захопить і так переносять опісля свою хоробу на других. В виду того мала потїха з того, що доказує італіяньский лікар др. Тассінарі, котрий каже, що дим з тютюну убиває всілякого рода шкідливі бактерії, бо коли хто возьме заражене циґаро до уст, то вже заразив ся, заким ще зробив дим, котрий би єго міг від зарази охоронити.

А тепер в виду того всего поставимо остаточне питанє: курити, чи не курити? Куренє то не потреба, лиш уживок. Коли хто конче хоче на тютюні уживати і облекшити собі кишеню, то длячого не мав собі зробити тої приємности? Нехай пускає дим і робить з рота комин. Німецкий учений Гелґель каже: „Коли чоловік, що на сім сьвіті мусить вічно бороти ся з бідою і нуждою, знаходить потїху в люльці або циґарі, то се діляє подібно як голос матери, котрий не може в тій хвили усунути біль або заспокоїти голод і спрагу дитини, але бодай втихомирить єї. Із сего взгляду куренє не дурнота, лиш уживок, котрого задачею єсть піддержати добро чоловіка і єго охоту до працї, хоч дїйстного пожитку з него нема“. То само можна би сказати і о табацї, хоч она в деяких случаях приходить чоловічови в поміч стягаючи слизь з носа і викликуючи вохкість в очах.

Рух поїздів зелїзничих

важний від 1 мая 1901 після середно-европ. год

Зі Львова

посп.	особ.	
відходить		
		День
	6·25	До Станиславова, Підвисокого. Потутор
	6·35	„ Лавочного, Мукачa, Борислава
	6·30	„ Підволочиск, Одеси, Ковова
	6·30	„ Підволочиск з Підзамча
8·30		„ Кракова, Любачева, Орлова, Відня
	8·40	„ „ Відня, Хирова, Стружа
	9·00	„ Сколього, Лавочного від $^{1}/_{7}$ до $^{15}/_{9}$.
	9·15	„ Янова
	9·25	„ Підволочиск з гол. двірця
	10·25	„ Іцкан, Сопова, Берґомету
	10·20	„ Белзця, Рави, Любачева
	11·25	„ Янова від $^{1}/_{7}$ до $^{15}/_{9}$ в недїлї і сьвята
1·55		„ Підволочиск з гол. двірця
2·08		„ „ „ Підзамча
	2·15	„ Брухович від $^{7}/_{5}$ до $^{10}/_{9}$ в недїлї і сьвята
2·40		„ Іцкан, Гусятина, Керешмезе
2·55		„ Кракова, Відня, Хабівки
	3·05	„ Стрия, Сколього лиш від $^{1}/_{5}$ до $^{30}/_{9}$.
	3·15	„ Янова від $^{1}/_{5}$ до $^{15}/_{9}$.
	3·20	„ Зимноводи від $^{15}/_{5}$ до $^{10}/_{9}$.
	3·26	„ Брухович „ „ „ „
	3·30	„ Ярослава
		Ніч
12·45		До Кракова, Відня, Берлина
2·51		„ Іцкан, Констанциї, Букарешту
	7·52	„ Брухович від $^{7}/_{5}$ до $^{10}/_{9}$.
	6·10	„ Іцкан, Радовець, Кімполюнґа
	6·20	„ Кракова, Відня, Берна, Варшави а Орлова від $^{15}/_{6}$ до $^{15}/_{9}$.
	6·30	„ Янова від $^{1}/_{5}$ до $^{15}/_{9}$ в будні дни
	6·35	„ Лавочного Мукачa. Хирова
	7.25	„ Сокаля, Рави рускої
	7·10	„ Тернополя з гол. двірця
	7·33	„ „ „ Підзамча
	9·30	„ Янова від $^{1}/_{5}$ до $^{15}/_{9}$ в недїлї і сьвята
	10·30	„ Іцкан, Гусятина, Радовець
	11·—	„ Кракова, Відня, Івонича
	11·10	„ Підволочиск, Бродів з гол. двірця
	11·23	„ „ Грималова з Підзамча

До Львова

посп.	особ.	
приходить		
		День
	4·40	Зі Стрия, Самбора, Борислава
	6·10	„ Кракова
	6·20	„ Черновець, Іцкан, Станиславова
	6·46	„ Брухович від $^{7}/_{5}$ до $^{10}/_{9}$.
	7·10	„ Зимноводи „ „ „ „
	7·45	„ Янова (головний дворець)
	8·10	„ Лавочного „ „
	8·00	„ Тернополя на Підзамче
	7·40	„ „ „ гол. дворець
	8·15	„ Сокаля, Рави рускої
	8·50	„ Кракова, Відня, Орлова
	11·45	„ Ярослава, Любачева
	11·55	„ Іцкан, Черновець, Станиславова
	12·55	„ Янова на гол. дворець
1·35		„ Кракова, Відня
	1·10	„ Сколього, Хирова, а з Лавочного від $^{1}/_{7}$ до $^{15}/_{9}$.
1·45		„ Іцкан, Станиславова
2·20		„ Підволочиск на Підзамче
2·35		„ „ „ гол. дворець
	5·10	„ „ „ Підзамче
	5·35	„ „ „ гол. дворець
	6·00	„ Сокаля
	5·50	„ Кракова
5·55		„ Чернівців
	3·14	„ Брухович
		Ніч
	12·05	З Сколього, Калуша, Борислава
12·20		„ Черновець, Букарешту
2·31		„ Кракова, Відня, Орлова
	3·12	„ Підволочиск на Підзамче
	3·35	„ „ „ гол. дворець
	6·20	„ Іцкан, Підвисокого, Ковова
	9.11	„ Янова від $^{1}/_{5}$ до $^{31}/_{5}$ і від $^{16}/_{9}$ до $^{30}/_{9}$ що дня, а від $^{1}/_{6}$ до $^{15}/_{9}$ в недїлю і сьвята
	7·36	„ Брухович від $^{7}/_{5}$ до $^{30}/_{6}$ і від $^{15}/_{9}$ до $^{10}/_{9}$
	8·50	„ Брухович від $^{1}/_{7}$ до $^{15}/_{9}$ що день
8·40		„ Кракова, Відня, Любачева
	9·15	„ Янова від $^{1}/_{6}$ до $^{15}/_{9}$.
	9·15	„ Кракова, Відня, Пешту, Сянока
	9·20	„ Іцкан, Ковова, Підвисокого
	10·25	„ Підволочиск, Бродів, Копичинець
	10·38	„ „ на гол. дворець
	10·50	„ Лавочного. Хирова, Пешту

ЗАМІТКА. Пора нічна числить ся від **6-ої** години вечером до **5-ої** години **59** мінут рано. Час середно-европейский ріжнить ся від львівского о 36 мінут. В місті видають білети їзди: Звичайні білети аґенция часописий Ст. Соколовского в пасажи Гавсмана ч. 9 від 7-ої рано до 8-ої вечером, а білети звичайні і всякі инші, тарифи, ілюстровані провідники, розклади їзди і т. п. бюро информацийне ц. к. зелїзниць державних (ул. Красїцких ч. 5 в подвірю, сходи II. двері ч. 52) в годинах урядових (від 8—3 а в сьвята від 9—12).

За редакцию відповідає: Адам Креховецкий

Тягнене . . . . - - - невідклично 16-го січня 1902

Головна виграна 40.000 Кор. вартости

Льоси

на огрійниці по 1 К поручають: М. Йонаш, Кіц і Штоф, М. Клярфельд, Корман і Файгенбавм, Самуелї і Ляндав, Віктор Хаес і Сп-а, Шеленберґ і Син, Сокаль і Лїлїен, Яков Штро.

Дуже красний образ комнатний

представляючий

„ПРИЧАСТЄ"

мальований артистом Єзерским в природних красках.

Величина образа 55×65 цтм.

Цїна образа **6 корон** разом з почтовою пересилкою.

Набути можна у

Антона Хойнацкого, Львів

ул. Руска ч. 3.

„NEKTAR"

Головний склад у Відни, VI., Webgasse 28.

Товариство для торговлї і складів чаю

Братів К. і Ц. Попов у Москві.

Ц. і к. надворні доставцї Австро-Угорщини. Доставцї Двора царско-російского

Надворні доставцї кор. Вел. королїв: Греციї, Швециї і Норвеґії, Бельґії і Румунії.

Золотий медаль в р. 1892. Grand prix в р. 1900, найвисша відзнака на загальних виставах в Парижи,

Grand prix найвисша відзнака на виставі в Антверпії 1894 р.

Золотий медаль найвисша відзнака на виставі в Штокгольмі 1897 р.

Цінник.

Цїни в коронах за одну коробку російскої ваги (1 фунт. рос. = 410 грам.)

Ваґа пачки в фунт. рос.	Nr. 0	1	2	3	3 4	4	5	6	7	8	Чай з Цейльону
1/1	15·20	11·—	10·—	9·—	8·20	7·60	6·70	5·80	5·20	4·30	6·70
1/2	7·60	5·50	5·—	4·50	4·10	3·80	3·35	2·90	2·60	2·15	3·35
1/4	3·80	2·75	2·55	2·25	2·05	1·90	1·70	1·45	1·30	1·10	1·70
1/8	—	—	—	—	1·05	—·95	—·85	—·75	—·65	—·55	—·85

При закупнї за 20 корон, транспорт і опаковане безплатно.

MAYER'S-CONVERSATIONS LEXIKON

Пяте цїлком перероблене і побільшене видане, повне.

В 17-ох дуже хорошо оправлених томах з шкіряними хребтами і рогами, обіймає: **100.000** статей, **17.500** сторін тексту, **10.000** ілюстраций, карт і плянів, **1000** таблиць і додатків, **158** ілюстраций хромолїтоґр., **290** карт.

Крім того два томи доповняючі і один том спису (Registerband).

Разом 20 томів по зр. 6.

Поява нового виданя того твору, одинокого в загальній лїтературі, єсть лїтератским явищем не малої ваги. Розійшлось єго в 4-ох виданях більше як півтора мілїярда примірників і придбало собі заслужену славу, як найвеличавійший сучасний твір, як словар людского знаня.

Той лексикон можна дістати в комплетї, всї томи нараз на сплату **по 3 зр. місячно.**

Замовленя приймає **А. ЛЯНДОВСКИЙ,** Львів, Пасаж Гавсмана.

СТЕЛЛЯ найновійший інструмент сальоновий швайцарский, самограй, ноти металеві без гачиків в ріжних величинах. Продає **Соболєвский** годинникар у Львові, площа Марийска (готель француский).

З друкарнї В. Лозиньского — під зарядом В. І. Вебера. (Телефона число 569).